

ВСЕ БУДЕ УКРАЇНА! ВСЕ БУДЕ УКРАЇНА!

ДЕРЖАВНИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ASSOCIATION
OF REINTEGRATION
OF CRIMEA

Деокупація. Юридичний фронт

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОГО
ЕКСПЕРТНОГО КРУГЛОГО СТОЛУ

(Київ, 18 березня 2022 року)

ВСЕ БУДЕ УКРАЇНА! ВСЕ БУДЕ УКРАЇНА!

Київ 2022

ВСЕ БУДЕ УКРАЇНА! ВСЕ БУДЕ УКРАЇНА!

**Державний торговельно-економічний університет
Українська асоціація порівняльного правознавства
Українська асоціація міжнародного права
Асоціація реінтеграції Криму**

ДЕОКУПАЦІЯ. ЮРИДИЧНИЙ ФРОНТ

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОГО ЕКСПЕРТНОГО КРУГЛОГО СТОЛУ**

(Київ, 18 березня 2022 року)

Київ 2022

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕК
заборонено**

УДК 341.3/.4/.6+342+343.3/.4

Д 34

Деокупація. Юридичний фронт [Електронне видання]:
Д 34 матеріали Міжнародного експертного круглого столу (Київ,
18 березня 2022 р.) / Державний торговельно-економічний
університет, Українська асоціація порівняльного правознавства,
Українська асоціація міжнародного права, Асоціація реінтеграції
Криму; упоряд. і наук. ред. О. В. Кресін. – Київ : Держ. торг.-
екон. ун-т, 2022. – 224 с.

ISBN 978-966-918-037-7

DOI: 10.31617/k.knute.2022-03-18

Матеріали Міжнародного експертного круглого столу «Деокупація. Юридичний фронт», проведеного у Києві 18 березня 2022 р., містять підготовлені колективом учених висновки і рекомендації з питань протидії російській агресії, відновлення територіальної цілісності України, захисту прав громадян України в умовах війни й окупації, притягнення до юридичної відповідальності держави-агресора, а також осіб і організацій, винних у скоєнні воєнних злочинів, колабораційній та іншій антидержавній діяльності тощо.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

УДК 341.3/.4/.6+342+343.3/.4

ISBN 978-966-918-037-7

© Кресін О. В. (упоряд. і наук. ред.), 2022

© Державний торговельно-економічний
університет, 2022

© Українська асоціація порівняльного
правознавства, 2022

© Українська асоціація міжнародного права,
2022

© Асоціація реінтеграції Криму, 2022

ЗМІСТ

Вступ	8
-------------	---

Розділ І. КВАЛІФІКАЦІЯ ЗЛОЧИНІВ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ

БАБІН Б.

Правова оцінка російської агресії на Чорному та Азовському морях.....	10
---	----

БУТКЕВИЧ О.

Український вимір протидії «гібридній війні»	18
--	----

ГУМЕНЮК В.

Гібридна війна Росії проти України як загроза універсальній колективній безпеці.....	23
--	----

КОРТУКОВА Т.

Порушення Статуту ООН при наданні Російській Федерації постійного членства у Раді Безпеки ООН після розпаду СРСР	26
--	----

КРЕСІНА І., КРЕСІН О.

Кваліфікація статусу ОРДЛО і визнання РФ незалежності т.зв. «ДНР» та «ЛНР».....	29
---	----

КРЕСІН О.

Питання визначення правового режиму АР Крим та м. Севастополь в умовах російської агресії.....	34
--	----

НЕВАРА Л.

Порушення РФ як країною-агресором міжнародної системи прав людини	39
---	----

МАЛИШЕВА Н.

Екоцид як міжнародний злочин РФ на території України.....	42
---	----

ПАВКО Я.

Правове забезпечення екологічної безпеки на території України в умовах війни з Російською Федерацією	46
--	----

ТРАГНЮК О., ЯКОВЮК І.

Деякі питання правової регламентації забезпечення екологічної безпеки на територіях, анексованих та незаконно контрольованих Російською Федерацією.....	51
---	----

<i>FUTEY B.</i> Crimean Referendum to Join Russia Violates Ukraine’s Constitution, Domestic Laws, and General Principles of International Law	57
<i>ЯВІР В.</i> Російсько-українська війна 2014-2022 рр.: геноцид українців?	64
 Розділ II. ПРИПИНЕННЯ ВІЙНИ І ПРИТЯГНЕННЯ РОСІЇ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗЛОЧИНИ, ВЧИНЕНІ В УКРАЇНІ	
<i>ЗВЕРЄВА К.</i> Економічні санкції стосовно держави-агресора у ХХІ ст.....	69
<i>КАМІНСЬКА Н., ЩЕРБАНЬ Є.</i> Проблеми імплементації Римського статуту Міжнародного кримінального суду у контексті сучасних подій в Україні	71
<i>КОНОНЕНКО В., ТИМЧЕНКО Л.</i> Деякі особливості захисту інтересів держави в Міжнародному трибуналі з морського права	76
<i>КУЛИНИЧ П.Ф.</i> Конфіскація майна країни-агресора та її резидентів – належна форма захисту суверенітету і територіальної цілісності України	80
<i>NIERZECKA A.</i> Individual criminal responsibility of political and military leaders for the war crimes and crimes against humanity committed on the territory of Ukraine in the light of the ICC approach towards the concept of co- perpetration.....	83
<i>ПАЛЬЧУК П.</i> Відшкодування шкоди, заподіяної майну фізичних та юридичних осіб внаслідок воєнних дій	91
<i>ПРИМАК В.</i> Механізми відшкодування шкоди, завданої агресією Російської Федерації проти України	95
<i>ПРОЦЕНКО І.</i> Особливості юридичної кваліфікації примусового вилучення Україною об’єктів права власності Російської Федерації та її резидентів	98

САВЧУК К.

Перспективи міжнародної миротворчої операції в Україні на підставі положень Резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Єдність заради миру» 104

СТОЙКО О.

Щодо засудження воєнних злочинів і злочинів проти людства, вчинених Російською Федерацією 107

Розділ III. КОЛАБОРАЦІЙНА ТА ІНША АНТИДЕРЖАВНА ДІЯЛЬНІСТЬ І ПОКАРАННЯ ЗА НЕЇ**ДЕРЕВ'ЯНКО С.**

Заборона проросійських політичних партій: обов'язковість та політико-правові підстави 109

КАФАРСЬКИЙ В.

Конституційно-правові засади контролю інститутів громадянського суспільства щодо антидержавної діяльності релігійних об'єднань 113

КУБАЛЬСЬКИЙ В.

Проблеми встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність в Україні 115

РУБАЩЕНКО М.

Кримінальна відповідальність за колабораціонізм: тернистий шлях встановлення 120

ХОДАКІВСЬКИЙ М.

Заборона та припинення діяльності Української Православної Церкви (Московського Патріархату) в Україні 125

ЯКОВЮК І., РУБАЩЕНКО М., ШУЛЬЖЕНКО Н.

Колабораційна діяльність (ст. 111-1 КК): загальний огляд та деякі законодавчі недоліки 130

Розділ ІV. ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ТРАНСФОРМАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

АНАКІНА Т.	
Механізм тимчасового захисту в праві Європейського Союзу.....	135
БАЙМУРАТОВ М., КОФМАН Б.	
Про роль органів місцевого самоврядування в період воєнного стану в Україні.....	138
БІЛОУСОВ М.	
Захист дітей-мігрантів з України під час збройного конфлікту в праві Європейського Союзу	141
БРЮХОВЕЦЬКА М.	
Проблеми реалізації права на сурогатне материнство в умовах російсько-української війни	144
ВІННИК О.	
Цифрові права громадян в умовах війни.....	147
ВОРОТІНА Н.В.	
Фінансові механізми відновлення економіки та інфраструктури України, зруйнованої у результаті збройної агресії Російської Федерації	150
GARWOL M.	
The scope of rights and freedoms of convicted person in the light of Ukrainian State’s needs caused by military conflict – chosen aspects	153
КОРОЄД С.	
Проблеми реалізації права фізичної особи на ім’я та визначення її походження на тимчасово окупованих територіях України	155
ЛАВРИК Г.	
Політико-правовий порядок в Україні: свобода, досягнення дієвості верховенства права, правосуддя?.....	158
ЛУЦЬКА Г.	
Законодавче забезпечення охорони і захисту цивільних прав громадян України, які проживають на тимчасово окупованих територіях України.....	162

Брюховецька М.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри правознавства Полтавського університету
економіки і торгівлі

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СУРОГАТНЕ МАТЕРИНСТВО В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Програми застосування сурогатного материнства, як і в багатьох інших державах, в Україні існують багато років. На сьогодні проблема сурогатного материнства у розрізі міждержавного значення особливо загострилась в результаті вторгнення на територію України російських військ та окупації території держави.

Правовідносини сурогатного материнства потребували удосконалення правової регламентації й до цього, а в умовах бойових дій їх учасники взагалі залишились незахищеними та поза межами будь-якого нормованого регулювання.

Американські видання повідомляють, що в результаті бойових дій на території України десятки дітей, народжених від сурогатних матерів, з 24 лютого 2022 року не можуть бути передані своїм біологічним батькам, які є громадянами Німеччини, Франції та Канади [1].

Введення воєнного стану, обмеження пересування, активне ведення бойових не лише юридично, але й фізично ускладнює перетин українського кордону.

Не дивлячись на те, що деяким жінкам вдалось евакуюватись до сусідніх з Україною держав, виникає інша проблема. Не всі держави, які надають тимчасовий захист та приймають біженців, дозволяють застосовувати сурогатне материнство на території своєї країни. Відтак, виникає питання щодо реєстрації народженої дитини. В умовах бойових дій зв'язок між потенційними батьками та медичним закладам й сурогатною матір'ю втрачений, а відтак, подальша доля народженої дитини залишиться невідомою.

Відповідно до частини другої статті 123 Сімейного кодексу України у разі перенесення в організм іншої жінки ембріона людини, зачатого подружжям (чоловіком та жінкою) в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, батьками дитини є подружжя [2].

Частиною першою статті 144 Сімейного кодексу України встановлено, що батьки зобов'язані невідкладно, але не пізніше одного місяця від дня народження дитини, зареєструвати народження дитини в органі державної реєстрації актів цивільного стану.

Порядком застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 09.09.2013 № 787 визначеною, що реєстрація дитини, народженої за методом сурогатного материнства, здійснюється з документом, що підтверджує факт народження дитини цією жінкою, подається заява про її згоду на запис подружжя батьками дитини, справжність підпису на якій має бути нотаріально засвідчена, а також довідка про генетичну спорідненість батьків (матері чи батька) з плодом [3].

Однак, вказана процедура реєстрації дитини на тимчасово окупованих територіях України є неможливою, у тому числі в містах, де ведуться бойові дії. Відповідно до положень наказу Міністерства охорони здоров'я України від 4 березня 2022 року «Щодо забезпечення реєстрації народжених в умовах воєнного стану» зареєструвати народження дитини у випадку, якщо пологи відбулися поза межами закладу охорони здоров'я можуть усі медичні працівники, які перебувають у трудових відносинах з ліцензіатами медичної практики [4].

Разом з тим, жодної правової регламентації щодо можливих подальших дій сурогатних матерів в умовах народження ними дітей на окупованих територіях, території іншої держави або неможливості з інших підстав повідомити про факт народження дитини потенційним батькам наразі законодавство не містить.

Таким чином, жінка, яка є сурогатною матір'ю, не набуває батьківських прав та зобов'язана передати дитину, відразу після народження медичним працівникам. Окрім того, договори сурогатного материнства, зазвичай, також містять положення щодо заборони розголошення інформації про біологічних батьків та зустрічі з ними після пологів.

За умовами договору про сурогатне материнство можливо перераховувати ряд інших обмежень прав сурогатної матері щодо дитини, проте, в період війни такі обмеження не можуть сприяти захисту інтересів самої дитини. Більш того, в результаті знищення документів та втрати зв'язку із сурогатною матір'ю, збільшується вірогідність втрати біологічними батьками можливості знайти свою дитину взагалі.

Таким чином, з метою збереження будь-якої інформації щодо народженої дитини та подальшої її передачі біологічним батькам, потрібні офіційні підтверджуючі документи та записи.

З метою створення та збереження таких записів варто було використовувати застосунок «Дія», створити відповідні електронні реєстраційні форми, що дозволили б полегшити батькам пошуки власної дитини у випадку втрати документів або смерті сурогатної матері, яка б могла підтвердити місце знаходження дитини.

Список джерел

1. Babies Are Now Stranded in a War Zone. The Wall Street Journal. 2022. URL: <https://www.wsj.com/articles/ukraine-is-a-world-leader-in-surrogacy-but-babies-are-now-stranded-in-war-zone-11647081997>
2. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 № 2947-III. Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2947-14>
3. Про затвердження Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 09.09.2013 № 787. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1697-13#Text>
4. Щодо забезпечення реєстрації народжених в умовах воєнного стану: наказ Міністерства охорони здоров'я України : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 04.03.2022 № 407. URL: kmu.gov.ua/news/moz-sprostilo-reyestraciyu-novonarodzhenih-na-period-voyennogo-stanu